

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕФОРМИ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУВЕЛЬ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ PROZORRO

УДК 658.71/.75:33.021.8

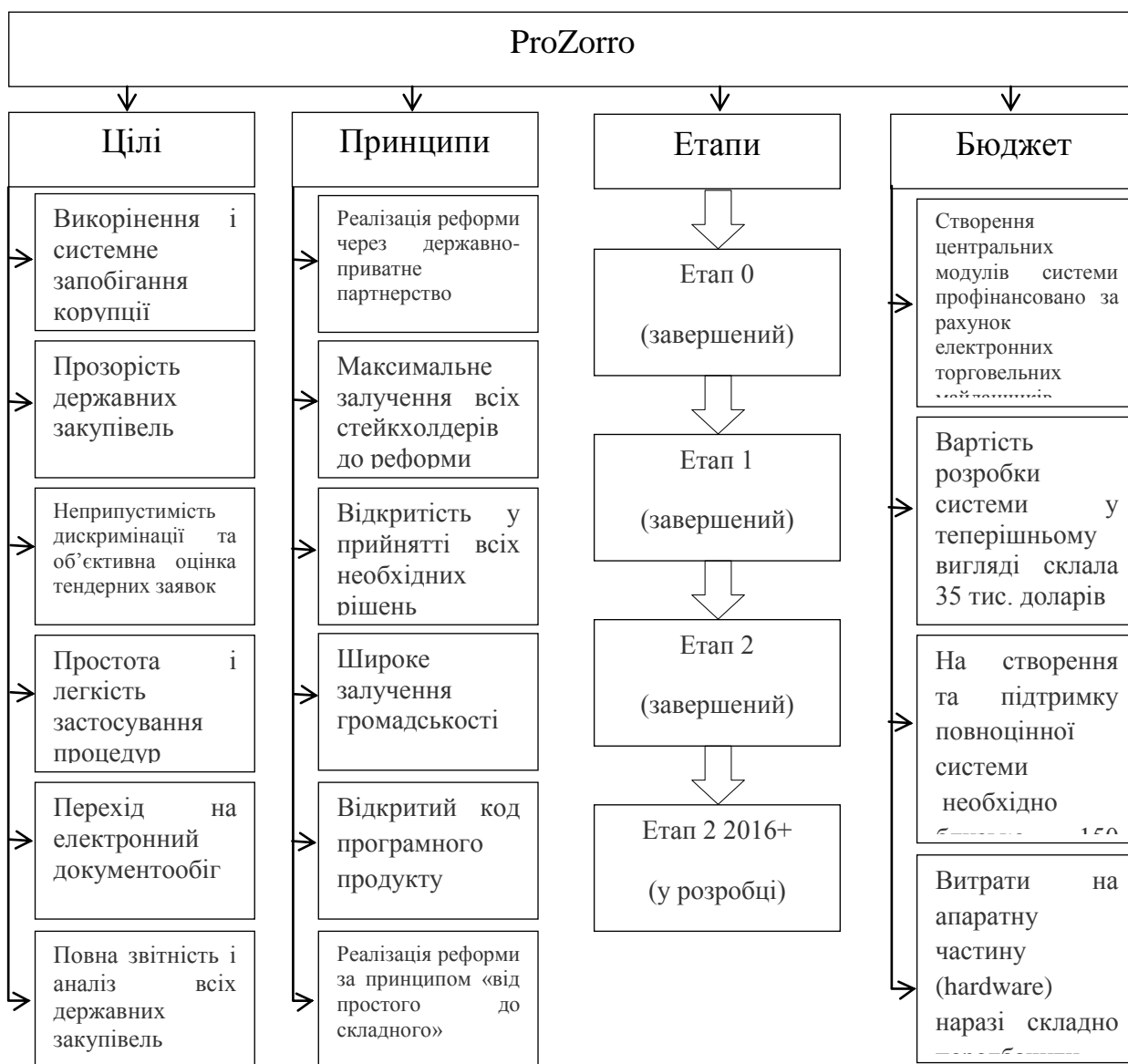
Голець О. О., студентка 4 курсу
факультету консалтингу і міжнародного бізнесу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця,

Актуальність даної статті полягає в тому, що в умовах сьогодення державні закупівлі відіграють важливу роль у економіці кожної держави. В умовах швидкого розвитку інновацій та переходу до євроінтеграції, здатність до швидкого реагування до виникаючих змін обумовлює ефективний розвиток всіх ланок державного управління. Саме цей фактор наразі ефективно підтверджує реформа державних закупівель ProZorro. Від ефективності проведення державних закупівель залежить як саме будуть використовуватися державні кошти України.

Метою статті є розгляд актуальних аспектів реформи у сфері публічних закупівель, а саме нову реформу ProZorro.

Регулювання державних закупівель у всьому світі є об'єктом пильної уваги з боку законодавців, адже в даному випадку сам покупець, тобто держава, зацікавлений у максимальній ефективності процесу. Одним з важливих напрямків у законотворчій діяльності у всьому світі стала боротьба з корупційними схемами, за зниження показників тіньової економіки, за чесну конкуренцію, яка повинна привести до зниження цін. Нажаль, в Україні рівень корупції під час закупівель за державні кошти знаходиться на дуже великому рівні і це впливає на досягнення максимальної ефективності та економії державних коштів, а також знижує рівень фінансової безпеки держави. На нинішньому етапі розвитку української економіки, враховуючи скрутне становище, необхідним є вдосконалення перевірки середовища державних закупівель. Це можливе за допомогою створення електронної системи державних закупівель. Завдяки цьому цей процес має стати прозорим і доступним для кожного бажаючого прийняти участь у закупівлях і просто перевірити їх ефективність.

Фактично електронна закупівля — це не просто новітній спосіб закупівлі, оскільки являє собою проходження та управління у електронному середовищі всіх етапів закупівельного циклу, включаючи маркетингові дослідження, визначення кола економічних агентів (потенційних постачальників), процедури придбання, розміщення замовлень, здійснення поставок і оплат за них, бюджетування і планування закупівель (формування бюджету закупівель та його реалізація). Та перед тим, як говорити про переваги та можливі недоліки реформи державних закупівель ProZorro розглянемо як саме вона діє, яких цілей та принципів вона дотримується, які етапи програма вже пройшла, а які етапи їй ще належить пройти. Рис. 1

Рис.1 Головні аспекти системи електронних закупівель ProZorro

Таким чином, можна зробити висновок з рисунку 1, що наразі в дію увійшов останній етап провадження системи ProZorro. Наскільки в умовах сьогодення дієва ця система, можна зрозуміти розглянувши переваги та недоліки (Таблиця 1)

Таблиця 1

Переваги та недоліки державних електронних закупівель

Переваги	Недоліки
Нижчі операційні витрати замовників і постачальників – та, як наслідок, нижчі ціни закупівель	Підвищений ризик оскаржень і конфліктних ситуацій внаслідок появи певної залежності державних замовників і постачальників від провайдера(ів), які забезпечують процес електронних закупівель (сервіси е-оприлюднення, е-подання, е-оцінки тощо)
Прискорення процесу закупівлі та заощадження часу	Додаткові (переважно на етапі впровадження) витрати часу і фінансів (встановлення обладнання і програмного забезпечення, навчання персоналу, адміністрування електронних систем, їх постійне поновлення та підтримка)
Ширший загал постачальників	Зосередження виключно на ціні та недостатня увага до інших важливих факторів ефективної закупівлі
Простіше управління закупівельним процесом через автоматизацію необхідних рутинних дій	„розслаблений” підхід до класичного процесу закупівлі (сумнівна та хибна концепція «все електронно-автоматично – значить все добре і об’єктивно»).
Чіткість та вища прозорість — через спрощений доступ до закупівельної інформації	
Сприйняття державного сектору як грамотного сучасного і доброякісного партнера	

Як видно з Таблиці 1, найбільш питому вагу становлять переваги електронних закупівель, це обумовлює правильність ведення електронної системи ProZorro.

До заслуг цієї програми на сьогоднішній день можна сміливо віднести те, що ще за рік роботи в пілотному режимі система ProZorro показала дуже хороші результати: 4,5 тисяч закупівельників провели через систему 84 тисячі тендерів із загальним бюджетом 17 млрд грн і зуміли зекономити 13% від суми бюджету. На сьогодні в системі вже проводять свої закупівлі більше 8 тисячі держзамовників, оголошено

понад 162 тисячі торгів, зекономлено майже 3 млрд грн. Тож цифри говорять самі за себе: за півтора роки система довела свою ефективність, хоча і була створена без копійки державних коштів.

Крім того, система ProZorro здобула міжнародне визнання та показала всьому світу, що позитивні зміни в Україні вже є, і що ми на вірному шляху в подоланні корупції. У травні цього року в Лондоні Міністерство економічного розвитку і торгівлі України отримало найпрестижнішу міжнародну премію в області закупівель WorldProcurementAwards 2016 за створення і впровадження електронної системи ProZorro. Серед інших номінантів у цій категорії: Міністерство юстиції Великобританії, департамент освіти австралійського штату Новий Південний Уельс, Агентство охорони здоров'я Сінгапуру тощо. Ця подія надзвичайно важлива, і на те є три основні причини. По-перше, тому, що це премія WorldProcurementAwards - це перше міжнародне визнання українського IT-продукту в сфері держу правління, ця нагорода - знак якості для української IT-розробки: Україна може проектувати і створювати продукти світового рівня. По-друге, отримана в Лондоні нагорода - це світове визнання реформи публічних закупівель в Україні. По-третє, як наслідок, така висока оцінка дозволяє відновлювати довіру до реформ в Україні і до держави в цілому. Успіх запуску ProZorro очевидний: навіть на етапі пілотного проекту економія бюджетних коштів склала більше 1 млрд грн.

Та нажаль залишилися менш поширені спроби до шахрайства та обходження системи. Аналізуючи статистику по закупівлям в ProZorro за рік команда TransparencyInternational України прийшла до висновку, що найбільш розповсюджене зловживання на сьогодні – це маніпуляція з визначенням замовниками тривалості періодів уточнень та подачі пропозицій. Наприклад, на подачу пропозицій дається лише 2 години, то зрозуміло, що тільки «обізнаний» учасник встигає підготуватися належним чином і подати свою пропозицію. Статистика показує, що в більшості таких «швидких» тендерів бере участь лише один учасник і тому конкуренція просто відсутня. Це означає, що держава не отримує ані альтернативних пропозицій, ані економії. Щоб запобігти подібним

зловживанням у майбутньому, TransparencyInternational Україна запропонувала ввести технічні обмеження в термінах періоду уточнень та подачі пропозицій.

Ще одне розповсюджене зловживання – це унеможливлення аукціону шляхом встановлення дуже високого кроку аукціону. Наприклад, при сумі закупівлі в 5 тис. грн встановлюється крок аукціону 4 тис. грн. Зрозуміло, що за таких обставин не може бути і мови про проведення повноцінного аукціону: навряд чи хтось із учасників одразу запропонує знижку у 80% від стартової ціни. Для запобігання зловживання, Transparency International Україна запропонувала ввести обмеження на розмір кроку аукціону у межах від 0,5% до 3% від очікуваної вартості закупівлі.

Таким чином, дослідивши дане питання, розглянувши теоретичну складову поняття «електронна закупівля», а також виявивши переваги та недоліки системи електронних закупівель, можна зробити висновок, що впровадження електронної системи ProZorro несе в собі позитивний характер незважаючи на наявність деяких недоліків на даному етапі, з якими ведеться активна боротьба. Все це свідчить про те, що Україна намагається досягти нового рівня в сфері електронних закупівель і такі досягнення вже були оцінені на міжнародному рівні.

Література

1. Про Стратегію реформування системи публічних закупівель [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. ProZorro – електронна система публічних закупівель [Електронний ресурс] // Режим доступу <https://prozorro.gov.ua/>

3.Ткаченко Н. Б. Управління державними закупівлями : Монографія / Н. Б. Ткаченко. – К. : Вид-во «Книга», 2007. – 296 с.

4.Овсянюк-Бердадіна О. Наукові дослідження : Напрями вдосконалення елементів процедурної підсистеми механізму державних закупівель, послуг / О. Овсянюк-Бердадіна // Інформаційно-аналітичний бюлетень. – К., 2009. - № 5 (59). Відсутні сторінки

5. Пила В. І., Колотій В. М. Державні закупівлі в Україні : Методичний посібник / В. І. Пила, В. М. Колотій // Міністерство економіки та євроінтеграції України. – К. :Науково-дослідний екон. інститут, 2003. – С. 40-46.

6. Про здійснення державних закупівель : Закон України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.rada.gov.ua // Відомості Верховної Ради України від 20.08.2010. - 2010 р. - № 33. – Ст. 471. – 1140 с.

7. Покрещук О. О. Державні закупівлі. Тендери : Національні й міжнародні аспекти / О. О. Покрещук, О. Х. Юлдашев та інші // Методичний посібник. – К. : Зовнішня торгівля. Автограф. – 2003. – 383 с.

Науковий керівник,
к.е.н., доц.

Кривцова Т.О.

Опубліковано в авторській редакції